

Թիւնս պիտի կատարեմ՝ արժանի Միւթարեան ճշմարիտ աշակերտի: Ես ուրախ եմ ինծի տըր- ուած պատասխանատու զիրքին համար. կարծես իրաւաւորներու պատերազմն է: Հոս անշուշտ Աս- տուծոյ մատը կայ կարծես ինծի հարցում մը- նելու համար՝ թէ արդեօք ճշմարիտ քրիստոն- եայ եմ թէ չեմ... բայց ի՞նչպէս չեմ... ես Միւթարայ ձագուկ եմ... որով... որով վստահ պիտի տեսնուինք երկու տարիէն եւ մէկզմէկ դըր- կենք... ամէն շաբաթ լուրերս պիտի առնէք» (25 Նոյեմբեր 1936):

Ու յետոյ կը գրէ կրակներու մէջէն. «...Հոս եմ պարտքս կատարելու. եւ երջանիկ եմ որ Միւթարեաններէն ստացած կըթուծիւնս ինծի հոգեկան այնպիսի պէտք մը ներշնչած է մինչեւ ի հարկին ամբողջ կեանքս զոհելու» (3 Օգոստոս 1937):

Վերջին յիշատակ մ'ալ Ափրիկեան Ռազմադաշ- տէն՝ Չատիկ նախօրեակին գրուած՝ հաւատացեալ հայու ջերմեանդ հոգով, բանաստեղծօրէն թըր- թուուն (25 Մարտ, 1940, Լիբիա). «Յոյժ սիրելի եւ թանկագին Հայր. Գեղեցիկ եւ ամենացանկալի ու կարօտալից յիշատակը խորհրդաւոր տպաւո- րութիւններով գեղուն՝ Աւագ շաբթու երեկոյեան ձայնաւորին, այն փոքրիկ տաճարին մէջ — ար- քայութեան անկիւն — որ զարդն է օրհնեալ կըղ- դեակին, զիս կը մղէ ձեզի գրելու ամենախոր վիշտս՝ որ կը կորսնցնեմ արարողութիւն մը բա- նաստեղծութեամբ լեցուն եւ յուշերով անմոռա- նալի, որ զիս կը հրապուրէր երկիւղած ու միան- դամայն լիահաւատ մերձենալու Ս. Հաղորդու- թեան, ինչպէս սովոր էի մանկութենէս ի վեր: Աստուած կը տեսնէ, կը ներէ եւ վստահ եմ թէ նաեւ կը հոգայ: Հոս եմ անխռով իմ հոգևովս, զարբնուած այն օրինակներով՝ որոնք մինչեւ մար- տիրոսութեան հասած են իմ սիրելի եւ անմոռա- նալի դաստիարակներուս եւ մեծաւորներուս մէջ՝ կատարելու համար իմ պարտքս, եթէ հարկաւոր է մինչեւ արիւնիս վերջին կաթիլն ալ թափելու, որպէս զի կարենամ թողուլ յիշատակ մը օրի- նակելի հնազանդութեան: Կը յիշեմ ամէնքդ հրա- վառ սիրով... դուք ալ զիս յիշեցէք ձեր սուրբ աղօթքներուն մէջ եւ վստահ եղէք իմ յաւերժա- կան երախտագիտութեանս»:

Քիչ ատենէն կրկին բռնեց զինքը չարաղէտ ժանտատենդը, որուն ապա միացաւ ժանտ անա- րիւնութիւնը (anemia perniciosa) որ հետզհետէ տանջեց ու սպառեց այն դեռ կայտառ ու գեղեցիկ կազմը հազիւ 60ամեայ, երբ դեռ կարծես երի- տասարդ՝ այնքան կենսունակ էր եւ խանդոտ գոր- ծելու:

Վերջին շրջանին քաղաքիս մէջ բարձր եւ փա- փուկ պաշտօնի կոչուած էր որպէս գլուխ պետա- կան պաշտօնեաներու կանխահոգ Հաստատութեան

եւ բժիշկ աշխատակողներու կազմակերպութեան: 1945ի Հոկտեմբերի սկիզբները այլեւս հիւծած ու ցաւալից՝ մտաւ հիւանդանոց յուսակուր այս կեանքէն: Տխուր լուրին վրայ փութացին իրեն մօտ Ուխտիս Ընդհ. Արքահայրն ու բազմաթիւ միաբաններ. եւ այնուհետեւ շուրջ քառասորեայ հիւանդութեան շրջանին օր մը չպակեցաւ մեզմէ մէկը զինքն սփոփելու հոգեպէս եւ նիւթապէս: Ու նա իր ցաւերուն մէջ անգամ սաղպ կը կրկնէր ու կը կրկնէր իր երախտագիտութեան անվերջ զգացումները, թէ Միաբանութեանս Հայրերուն կը պարտէր ինչպէս իր կըթուծիւնը, նոյնպէս իր հաւատքը, իր զիրքն ու յաջողութիւնը, եւ դեռ շատ բան զոր մահը պիտի խափանէր կատարելու հակառակ անոր անկեղծ խոստումին:

Իր ցաւի եւ տառապանքներուն մէջ անգամ եր- բեք շփոթեցուց իր մտքին պայծառութիւնն եւ հոգւոյն արիւնութիւնը. ու ինչպէս ապրեր էր՝ այնպէս ալ ուղեց մեռնիլ ջերմ հաւատացեալ, ինքն իսկ թախանձելով եւ հրամայելով իրեն բերել Ս. Սորհուրդները, որոնցմով սփոփուած մեռաւ մահով մը որ սուրբերուն յատուկ է, Նոյ. 14ին երեկոյեան:

Համեստ ու փառքէ փախող միշտ, կտակած էր որ կատարուի պարզ թաղում մը եւ անկէ յետոյ միայն ծանուցում տրուի իր մահուան. եւ սա- կայն իր դադողին շուրջը բոլորուած էին բազ- մաթիւ խաղացիներ եւ տեղական ամբողջ հայ զաղութը Լիտուի Ս. Եղիսարեթ եկեղեցւոյն մէջ՝ ուր փոխադրած էինք մարմինը հիւանդանոցէն: Հոն կատարեցինք հանգստեան պատարագ ու թաղ- ման կարգ իր սիրած ու պաշտած հայ ծէսով: Պսակներուն մէջ կը տեսնուէր Միաբանութեանս փունջն ալ, որ ողբական չարականներու եւ խոն- կի բուրումներուն հետ զինքը իր վերջին հան- զիստը կ'առաջնորդէր Լիտուի գերեզմանատունը: Ողբացեալը պանդուխտ էր, հեռու իր ազգա- կաններէն. մեզի ծանօթ են իր քոյրերը Փարիզի մէջ՝ Տիկին Սաթենիկ Տէր Դաւիթեան, եւ ծանօթ զրազէտ Պերճուհի (Բարսեղեան) որ քանի մը տարի առաջ մեռաւ Փարիզ:

Հոս կը թողու սղաւոր իր կինը եւ միակ զա- ւակը Տիբան՝ (Մ. - Ռ. Վարժարանի նախկին ա- շակերտ), որ մօտ է բժշկութեան ընթացքն ա- ւարտելու եւ իր հօր անուան եւ գործին արժա- նաւոր ժառանգն ըլլալու: Երկուքին ալ մեր խո- րին ցաւակցութիւնը:

Փրոֆ. Յ. Պարտիզեան շատերուն բարիք ըրաւ, նաեւ մեր շատ մը միաբաններուն, մինչեւ իսկ ոմանք ստոյգ մահէ փրկելով. այդ շատերէն մէկն ալ է յաւէտ երախտագիտ ստորագրողը այս տողերուն, զոր կը սփռէ հանգուցեալ յոյժ սիրելի բարեկամին չիրմին վրայ իրեւ փունջ մը ան- թառայ ծաղիկ անոր անմոռաց յիշատակին:

Հ. Եղիւս Փ.

— Վերջին հրատարակութիւններէն	61
— Հայկ. հին ձեռագիրներու մատենադա- րանը Երեւանի մէջ	61
— Սովիթական Հայաստանի բարեկարգա- կան վիճակը	62
— Աւ. Ահարոնեանի առողջական վիճակը	65
— Վահան Թէքէեանի մահը	65
— Հայ բանաստեղծութեան եւ արուեստի տունը Սորպոնի մէջ	65
— Նկարիչ Զ. Մուրթաֆեանի ցուցահանդէսը	65
— Հայ նշանաւոր երգչուհի Օր. Մարի Պո- տուրեան	66
— Մարգիկ Ստեփան Սրապեան	67

ԱՆՊԱՐԱԶ ՄԵԿՆՈՂՆԵՐ

Խմբ. — † Հ. Վրթանէս Խանայէկեան	68
Հ. Ե. Փ. — † Փրոֆ. Յ. Պարտիզեան	69

— Des nouvelles publications	61
— La bibliothèque des manuscrits anciens arméniens	61
— Nouvelles de l'Arménie Soviétique	62
— L'état de santé de l'écrivain A. Aharonian	65
— La mort du poète V. Tekéian	65
— La fête de la poésie et de l'art arm. à la Sorbonne	65
— Exposition des tableaux du pein- tre arm. Z. Moutafian	65
— La fameuse chanteuse arménienne M.elle Marie Bodourian	66
— Mr. Stephan Serabian.	67
NECROLOGIE	
Réd. — † R. P. Verthanes Khanbe- ghian	68
P. E. P. — † Prof. Haroutioun Bar- disian	69

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ

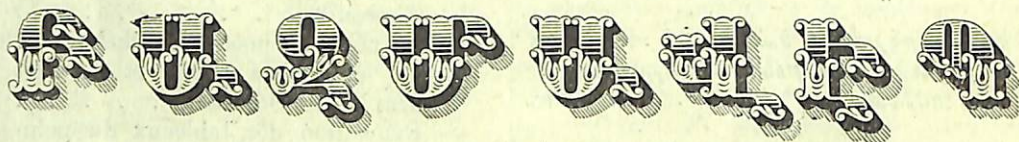
Հ. Թ. ԹՈՄԱՆՅԱՆ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ
ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԴԻ ՀԱՅԵՐԷՆԻ
ՏԱՐԲԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԳ

Յ. ՓԱՓԻՆԻ

ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԻ
ՎԿԱՆԵՐԸ

ՀԱՐՒԻՐԱՄԵԱՅ ՅՈՒԵԼԵԱՆ

ԱՄՍԱԹԵՐԹԻ

1843-1943

Հայ դրի կեանքին մէջ աննախընթաց յաղթանակ մը եւ Միջազգային Մամուլի պատմութեան համար նշանակելի դէպք մըն է ԲԱԶՄԱՎԷՊԻ այս հարիւրամեակը:

Ազգային ոչ մէկ թերթ կամ օրագիր, եւ նոյնիսկ եւրոպական հաղուագիւտ թերթեր, այնքան երկար ժամանակ տեւած եւ դործած են ղեմադրելով այլեւայլ դժուարութիւններու եւ ծառայած բարձր գաղափարականի՝ ո՛րքան ԲԱԶՄԱՎԷՊԻ: Ու երբ ներկայիս ալ գոհուհալութեամբ կը շարունակենք տալ ազգը անոր Ոսկեղէն Յոբելեանին, իմբադրութիւնս հպարտ կը զգայ ներկայացնելով Հայ ազգի եւ բովանդակ զիտական աշխարհի՝ Միւրթարեան Տան զրական բաղմաճիւղ դործունէութիւնը, նուիրուած մասնաւորապէս Հայ Մատենադրութեան ու Լեզուն, Հայ Պատմութեան, Հայ Արուեստին, ծանօթացնելով միանգամայն եւրոպացիին՝ հայկական կեանքն ու զեղարուեստը, եւ փոխադարձ եւրոպական դրականութեան ու արուեստին զեղեցիկութիւնները հայ ժողովուրդին, մանաւանդ իր ԳԵՂՈՒՆԻ բացառիկ թիւերու շքեղ էջերուն մէջ:

Աշխարհաստան պատերազմով ստեղծուած չարաղէտ կացութիւնը սակայն, չի թոյլատրեր ո՛ր եւ է ձեւի տակ տօնախմբելու այժմ ԲԱԶՄԱՎԷՊԻ այս պանծալի դարադարձը, որուն անշուշտ արդար նախանձախնդրութեամբ պիտի փափաքէին իրենց մասնակցութիւնը բերել Հայ բաղմաթիւ թերթերն ու օրագիրները, գտնելով իրենց երիցադոյն Անդամի այդ փառաւորութեան եւ յաղթանակի տօնախմբութեան մէջ՝ Հայ դրի ընդհանուր զնահատանքի եւ յաւերժացումին հետ նաեւ իրենց զոյութեան անժխտելի ապացոյցը:

